

ပဟေဠိဖြင့်ဖွဲ့သော ကဗျာပရိယာယ်

Yi Yi Hla

University of Computer Studies (Taunggyi)

yiyihla@ucstgi.edu.mm

စာတမ်းအကျဉ်း

ဤစာတမ်းသည် မြန်မာကဗျာများရေးဖွဲ့ရာတွင် အလျဉ်းသင့် သလိုပန်းကလေးများအကြောင်း ထည့်သွင်းဖွဲ့ဆိုလေ့ရှိသော စာဆိုတို့၏ ကဗျာပရိယာယ် ကို တင်ပြလိုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ကဗျာပရိယာယ်တွင် ပဟေဠိဖြင့် ဖွဲ့ဆိုခြင်းမျိုး လည်းရှိ ကြောင်း သိရှိစေလိုပါသည်။ အင်းဝခေတ်နှင့် တောင်သူခေတ် စာဆိုတို့၏ ကဗျာများကို အလေ့လာခံအဖြစ် သတ်မှတ်ပါ သည်။ ပန်းကလေးများကို မည်သို့ မည်ပုံ ပဟေဠိ ဝှက်ဖွဲ့ဆို ထားကြောင်းကို လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။ စာဆိုတို့၏ ဖန်တီးမှုအတတ်ပညာတစ်ရပ်ဖြစ်သော ကဗျာပရိယာယ်ဖြင့် ချိန်ထိုးလေ့လာတင်ပြမည် ဖြစ်ပါသည်။

သော့ချက်ဝေါဟာရ ။ ။ ပဟေဠိ၊ ပရိယာယ်၊ ပန်းဘွဲ့၊ အရောင်အဆင်း၊ ပုံသဏ္ဍာန်

၁။ နိဒါန်း

ကဗျာများသည် ရသခံစားမှုကို ပေးစွမ်းနိုင်ပါ သည်။ ကဗျာစာဆိုတို့သည် မိမိပေးလိုသောသဘောများ၊ ခံစားမှုများကို စာဖတ်သူထံပေးပို့လိုကြသည်။ ထိုသ ဘောတရားများ၊ ခံစားမှုများမှတစ်ဆင့် နှစ်သက်ခြင်း၊ ကြည်နူးခြင်းရသ ကိုလည်း ခံစားရရှိစေလိုပါသည်။ ထိုသို့ ခံစားသိရှိစေလိုသောကြောင့် ကဗျာဖန်တီးမှု အတတ် ပညာတစ်မျိုးဖြစ်သော ကဗျာပရိယာယ်ဖြင့် ဖန်တီးရေး ဖွဲ့လေ့ရှိကြပါသည်။

စာဆိုတို့အသုံးပြုသော ကဗျာပရိယာယ်များကို လေ့လာလျှင် “ ပဟေဠိ ” ဖြင့်ရေးဖွဲ့ထားသော ကဗျာ ပရိယာယ် တစ်ခုကို တွေ့ရှိရပါသည်။ မြန်မာလူမျိုး တို့ သည် ပဟေဠိဝှက်ခြင်း၊ စကားထားဝှက်ခြင်းတို့ကို စိတ် ဝင်စား ကြသည်။ ကလေးသူငယ်များ ပညာ ဗဟုသုတ

ရစေရန်၊ ဉာဏ်စမ်းကြရန်၊ အပျင်းပြေစေရန်၊ လူငယ် မောင်မယ်အချင်းချင်း ချစ်ခြင်း မေတ္တာကို လျှို့ဝှက် သောနည်းဖြင့် ပြသနိုင်ရန် အစရှိသော အချက်များတွင် ပဟေဠိကို အသုံးပြု၍ ပြောဆိုခဲ့ကြသည်။

ထိုသို့ပြောဆိုရာမှ ကဗျာအတွင်း ပဟေဠိအဖွဲ့ များ၊ ပဟေဠိသဘောဆောင်သော အဖွဲ့များ ထည့်သွင်း ဖွဲ့ဆိုခဲ့ကြသည်။ နူးညံ့သိမ်မွေ့သော ပန်းကလေးများ အကြောင်းပဟေဠိဝှက်ကာ ဖွဲ့ဆိုကြသည်။ ပန်းကလေး ၏ အရောင်အဆင်း၊ ပုံပန်းသဏ္ဍာန်၊ ပွင့်လန်းသော ရာသီနှင့် စာဆိုရည်ညွှန်းလိုသော အခြားအချက်တို့ကို ပြဆိုပြီး ပန်းကလေး၏ အမည်ကို ဝှက်ကာဖွဲ့ဆိုခြင်း လည်းရှိသည်။ မြန်မာသဒ္ဒါအသုံးအနှုန်း၊ စာလုံး ပေါင်း သတ်ပုံတို့ဖြင့် ပန်းကလေး၏ အမည်ကိုဝှက်ကာ ပြဆို ခြင်းမျိုးလည်းရှိသည်။

ထိုပြင်ကျမ်းဂန်လာအချက်အလက်များကို ပဟေဠိ ဝှက်၍ ပန်းကလေး၏အမည်ကို ဖော်ပြခြင်း မျိုးလည်းရှိ သည်။ အနုပညာဖန်တီးမှုဖြစ်သော ကဗျာပရိယာယ် တွင် ပဟေဠိဖြင့် ထည့်သွင်း ဖွဲ့ဆိုခြင်း ကြောင့်စာဆို ဆိုလို သော အချက်ကို သဘော ပေါက် ကာ ဗဟုသုတရရှိစေ သည်များလည်း ရှိပါ သည်။ ကြည်နူး နှစ်သက်မှုရသကို ရရှိခံစားရသည် များ လည်း ရှိပါသည်။ ထို့ကြောင့် ကဗျာ ပရိယာယ် တစ်ရပ်ဖြစ်သော ပဟေဠိဖြင့် ဖွဲ့ဆိုသော ကဗျာ ပရိယာယ်ကို ဤစာတမ်းတွင် လေ့လာတင်ပြ ထား ပါသည်။

၁၊ ၂။ ပဟေဠိဖြင့်ဖွဲ့သော ကဗျာပရိယာယ်

မြန်မာကဗျာများသည် စကားပြေထက်ပို၍ ရသသဘောကို ပေးစွမ်းနိုင်ပါသည်။ စာဆိုတို့ကလည်း

ရသသဘောပေါ်လွင်ရန် နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့် ပရိယာယ် ဆင်ရေးဖွဲ့လေ့ရှိပါသည်။ ထိုပရိယာယ်များတွင် စာဖတ် သူကို စိတ်ဝင်စား လာစေရန်၊ နှစ်သက်ကြည်နူးမှုများ ဖြစ်ပေါ်လာစေရန် “ ပဟေဠိ ” ဖြင့် ရေးဖွဲ့ခြင်း များ လည်း ပါဝင်ပါသည်။

ပဟေဠိကို မြန်မာအဘိဓာန်တွင်

ပဟေဠိ၊ န - ၁၊ အဓိပ္ပာယ်ဝှက်ထားသောစာ၊ စကား။
- ၂၊ စကားထာ (ပါ၊ ပဟေလိ)

ဟူ၍ ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

ခေတ်သစ် အင်္ဂလိပ်မြန်မာအဘိဓာန်တွင်

puzzle, v-t အကြံရကြပ်စေသည်။ စိတ်ရှုပ်ထွေးစေသည်။

ဟုဆိုထားပါသည်။

မြန်မာလူမျိုးတို့သည် စကားထားဝှက်ခြင်း၊ စကားလိမ်ဖြင့်ပြောဆိုခြင်းကို စိတ်ဝင်စားကြသည်။ ပျော်ရွှင်ဖွယ်ရာ လည်းဖြစ်၍အသိဉာဏ် ဗဟုသုတ တိုးပွားရန်ပြောဆိုကြခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုသို့ပြောဆိုရာမှ တစ်ဆင့်ကဗျာများထဲတွင်လည်း စကားထား ဝှက်ခြင်း သဘောမျိုးဖြစ်သော ပဟေဠိဖြင့်ဖွဲ့သော အဖွဲ့များ ပါဝင် လာစေခြင်းဖြစ်မည်ဟုဆိုနိုင်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် “ ပဟေဠိ ” ဟူသည် စိတ်ဝင်စား ဖွယ် ကောင်းစေသော စကားဖြစ်ရာ ကဗျာတွင် ပရိယာယ် သဘော ဖြင့် ထည့်သွင်းရေးဖွဲ့သောအခါ ပို၍ နှစ်သက်ဖွယ်၊ စိတ်ဝင်စားဖွယ်ဖြစ်လာရပါသည်။

၂.၁။ အင်းဝခေတ်ပန်းဘွဲ့ကဗျာများ

အင်းဝခေတ်တွင် စာဆိုတို့သည် ကဗျာများ၌ ပဟေဠိဖြင့်ရေးဖွဲ့ခြင်းများ ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်။ အင်းဝ၌ ရဟန်းတော်များအသုံးပြုသောသပိတ်ကို ပဟေဠိဖြင့်ဖွဲ့ ထားသော လေးဆစ်ကိုတွေ့ရသည်။ ပုဂံဝန်ထောက် မင်း ဦးတင်၏ ကဗျာဗန္ဓုသာရကျမ်းတွင်

ရွှေဝကပါ၊ ပန်းမာလာ
အညာမရှိ၊ တုံးတိတ်
လုံမလှဖြူ၊ နန်းဟန်ယူ
အမူခလေ၊ ဆန်းပွေ့ပွေ့

ဟူ၍ တွေ့ရှိရပါသည်။

ကဗျာအတွင်းပန်းများအကြောင်းကို ပဟေဠိ သဘောဖြင့် ပရိယာယ်ဆင်ရေးဖွဲ့ခဲ့ကြသည်။ ပဟေဠိ

ရေးဖွဲ့ ကြရာ၌ အက္ခရာ ရေးထုံးကိုပြု၍ ရေးဖွဲ့သည်များ ရှိသကဲ့သို့ ပန်းကလေး၏ အရောင်အဆင်း၊ ပုံပန်း သဏ္ဍာန်၊ ပွင့်လန်းရာ ရာသီလ တို့ကို ဖော်ပြ၍လည်း ပဟေဠိသဖွယ် ရေးဖွဲ့ခဲ့ကြပါသည်။

အင်းဝခေတ်စာဆိုရှင်အုန်းညို၏ “ ရတနာပူရ ” ချီရတုတွင် မိမိပြောလိုသော ပန်းကလေး၏ တည်နေရာ၊ ပွင့်လန်းသော အချိန်၊ ပန်းကလေး၏ အရောင်အဆင်း၊ ပုံပန်းသဏ္ဍာန်တို့ကိုပြု၍ ပဟေဠိဖြင့် ရေးဖွဲ့ခဲ့သည်။ ပန်း၏ အမည် နာမကို ဖော်ထုတ်ရေးဖွဲ့ခြင်းမပြုခဲ့ပေ။ ပန်းလေး၏ အရောင် အဆင်း၊ ပုံပန်းသဏ္ဍာန်၊ ပွင့်လန်း သောအချိန်အခါတို့ကို

ဖြူထွားဝတ်ဆံ၊ ဖူးခွံနီလာ၊
ထွတ်ထွတ်ပြာသား၊ မြညာနွယ်ပန်း၊
ပွင့်ထူးဆန်းသည်၊
ပြည့်ဝန်းပြာသိုလလယ်သော

ဟူ၍ ဖွဲ့ဆိုခဲ့ပါသည်။

မိမိဆိုလိုသော ပန်းကလေး၏အမည်ကို မဖော်ပြ ဘဲပဟေဠိဖြင့်ပရိယာယ်ဆင်ရေးဖွဲ့ခဲ့လေသည်။ စာဆို၏ ကဗျာပရိယာယ် ကြောင့်စာဆိုဖွဲ့ထားသောပန်းကလေး သည် မည်သည့်ပန်းဖြစ်မည်နည်းဟူ၍ စာဖတ်သူစိတ်၌ ပို၍ စိတ်ဝင်စား လာစေပါသည်။ ထို့ကြောင့် ပန်းကလေး၏ အမျိုးအမည်ကို ဖော်ထုတ် လိုစိတ် ဖြစ်ပေါ်လာသည်။ စာဆိုကလည်း မိမိဆိုလို သော ပန်းကလေး အမည်ကို စာဖတ်သူအား သိစေလိုသည်။ ထို့ကြောင့် ကဗျာတွင် ပန်းကလေး ပွင့်လန်းချိန်ကို “ ပြည့်ဝန်း ပြာသို လလယ် သော ” ဟု တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ဖော်ပြပေးထားသည်။

မြန်မာစာပေ၌ “ ရာသီမသိ၊ ပန်းနှင့်ညို ” ဟု သော အဆို ရှိပါသည်။ ထိုမှတစ်ဆင့် လရာသီနှင့်ပန်းကို ယှဉ်တွဲ၍ မှတ်သားလာခဲ့ကြပါသည်။ စာဆိုပြထားသော ပြာသိုလ၌ ပွင့်လန်းသောပန်းကိုကြည့်လျှင် ခွာညိုပန်း ဟုသိလာစေပါသည်။ “ မြညာနွယ်ပန်း ” ဟုဆိုထား သော ကြောင့် ခွာညိုပန်းသည် အစိမ်းရောင် အညာ ရှိသော နွယ်ပင်၊ နွယ်ပန်းတစ်မျိုး ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှား လာစေ ပါသည်။ ထို့ပြင် ဝတ်ဆံမှာ ဖြူဝင်းပြီးထွားထွား မွတ်မွတ် ရှိခြင်း၊ ပွင့်ဖတ်မှာ နီလာရောင်၊ ညိုပြာပြာ အရောင်ရှိခြင်း တို့ကြောင့် ခွာညိုပန်းဖြစ်သည်ဟု

စာဖတ်သူကို တထစ်ချ ယုံကြည်လာစေပါသည်။
ခွာညှိပန်းဖြစ်ကြောင်း ပို၍ ထင်ရှားသိသာစေရန် ကဗျာ
တတိယပိုဒ်၌

အရိုးသန္တာ၊ နှစ်စုံမြွာသား
နီလာချပ်ရံ၊ ဝတ်ဆံပုလဲ
မြပေါက်ကြသို့၊ ရဲထူးဆန်း
ဆောင်းတွင်းပန်း

ဟူ၍ ဖွဲ့ဆိုခဲ့ပါသည်။

ရှေးစာဆိုတို့သည်ပင် ကဗျာဖွဲ့ဆိုရာ၌ မိမိဆိုလို
သောအကြောင်းအရာကို စာဖတ်သူတွေးတော၍ ရသ
ခံစားနိုင်ရန် ပရိယာယ်ဖြင့် ရေးဖွဲ့ခဲ့ကြသည်ဟု ဆိုနိုင်
ပါသည်။ ရေးဖွဲ့ရာတွင်လည်း ပန်းကလေးကို ပဟေဠိ
ဖြင့်ပရိယာယ်ပြုကာ ရေးဖွဲ့ခဲ့ပါသည်။ထို့ ကြောင့် ကဗျာ
မှာပို၍နှစ်သက်ဖွယ်၊ စိတ်ဝင်စားဖွယ်ဖြစ်လာရပါသည်။

စာဆို၏ သိမ်မွေ့စွာ တင်ပြရေးဖွဲ့နိုင်သော
အပြော တတ်ခြင်းကြောင့်စာဆိုဆိုလိုချင်သော
အကြောင်းအရာ လည်းပေါ်လွင်လာစေသည်။
စာဖတ်သူ၌လည်း စိတ်ဝင် စားခြင်း၊ ပဟေဠိကို
အဖြေညှိလိုခြင်း၊ အဖြေရရှိသော အခါနှစ်သက်
ကြည်နူးခြင်းစသော ခံစားမှုများကို ဖြစ်ပေါ်
လာစေပါသည်။ ဤသည်မှာ စာဆို၏ အပြော
တတ်ခြင်း ဟူသော ကဗျာပရိယာယ်ကြောင့်ဟု ဆိုနိုင်ပါ
သည်။ ထို့ပြင်မိမိပြောလိုသော အကြောင်းအရာကို ပေါ်
လွင်ထင်ရှားစေသော အရေးအဖွဲ့တတ်ခြင်း ဟူသော
ပရိယာယ်ကြောင့်ဟုလည်း ဆိုနိုင်ပါသည်။

အင်းဝခေတ်စာဆို ဝန်တောင်လယ်
ဆရာတော် ၏ “ **ရွှမ်းဘိသည်လည်း ရွှမ်းဘိသည်** ”
ချီရတုတွင် ပြည် ဆံတော်ရှင်ဘုရား ကိုတိုင်တည်
လျှောက် ထားဟန် ရေးဖွဲ့ ခဲ့သည်။ မောင့်အပေါ်တွင်
ချစ်သူမိန်းကလေးက မချစ် လေဘဲ ချစ်ဟန်ဆောင်၍
ချစ်သူမောင်မှာ သောကဗျာ ပါဒများ ပွားခဲ့ရပါသည်။
မောင့်၏ ပူပင်သောကများကို မြတ်စွာဘုရားက
မေတ္တာရေ ဖြင့် ငြိမ်းသတ်ပေးပါရန် စံကားပန်းကို
ကပ်လှူ ပူဇော်၍ လျှောက်ထားခြင်း ဖြစ်ပါ သည်။

စာဆိုက မိမိကပ်လှူသောပန်းကို စာဖတ်သူ
များ စိတ်ဝင်စားစေလိုသောကြောင့် ပရိယာယ်ဆင်ရေး
ဖွဲ့ခဲ့ သည်။ ပန်း၏ စကားလုံးအသုံးကို ပဟေဠိဂုဏ်ကာ

သဝေအစ၊ ရုနင့်ဝကို ၊ ဟလည်းရှည်လျက်၊ စထက်
သေးတင်၊ ကတွင် အားချ၊ပန်းသီရိကို၊ လက်လှကိုင်လှမ်း၊
ပူဇော်မွမ်းသည်

ဟူ၍ ဖွဲ့ဆိုခဲ့သည်။

ဝန်တောင်လယ်ဆရာတော်ကမူ စာလုံးပေါင်း
သတ်ပုံနည်းဖြင့် ပန်းကလေးကို ပဟေဠိ သဘော
ဆောင်၍ ရေးဖွဲ့ခဲ့ သည်။ စာဆို၏ ပဟေဠိ စကားလုံး
အသုံးအနှုန်းကို အဓိပ္ပာယ်ဖော်လျှင် “**ရွှေစံကား**”
ဟုပေါ်လွင်လာပါသည်။

စာဆိုတို့သည် မိမိပြောလိုသော အကြောင်းအရာ
ကို တိုက်ရိုက်ပြောဆိုခြင်းထက်စာဖတ်သူကို အတွေး
ပေးလိုသည်။ ထို့ကြောင့် ကဗျာ၌ ပဟေဠိသဘော
ထည့် သွင်းရေးဖွဲ့သည်။ ဤသည်ပင် စာဆိုတို့၏
ပရိယာယ်၊ ကဗျာပရိယာယ် ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

ပဟေဠိသဘောဖြင့်နည်းအမျိုးမျိုးသုံးကာကဗျာကို
ပရိယာယ်ဖြင့်ရေးဖွဲ့ခဲ့ကြပါသည်။ကဗျာအတွင်း၌ပန်းက
လေး များပွင့်ဖူးပုံ၊ အဆင်းသဏ္ဍာန်၊ ပွင့်ဖူးသောကာလ
အချိန်ရာသီတို့ကို နိမိတ်ပြဆိုလျက်ဖွဲ့သော ပန်းပဟေဠိ
အဖွဲ့အပြင် မြန်မာသတ်ပုံနည်း၊ စကားလုံး အသုံးအနှုန်း
တို့ကို ပြဆိုလျက် ရေးဖွဲ့သော ပဟေဠိအဖွဲ့ များကို
လည်း တွေ့ရှိရပါသည်။

အင်းဝခေတ်တွင် တွေ့ရှိခဲ့ရသည့် ပန်းဘွဲ့ကဗျာ
မျိုးသည် ပန်းအကြောင်းကို ဦးတည်ဖွဲ့ထားသော ကဗျာ
မျိုးမဟုတ်ကြပေ။ စာဆိုက မိမိစိတ်ကူးခံစားချက်ဖြင့်
အခြားအကြောင်းအရာကို ဦးတည်ဖွဲ့ရင်းပန်းအကြောင်း
ကိုထည့်သွင်းဖွဲ့ဆိုထားသည့် ကဗျာမျိုးများပင် ဖြစ်ကြ
ပါသည်။ ထိုကဗျာများထဲတွင် ထည့်သွင်းဖွဲ့ဆို ထား
သော ပဟေဠိများသည် ရှုပ်ထွေး၍ အသိရ ခက်သော
ပဟေဠိ မျိုးမဟုတ်ကြပေ။ ထိုခေတ် ကဗျာ ဖတ်ရှု ခံစား
သူများ အတွက် စိတ်ဝင်စားမှု၊ ဉာဏ်ရွှင် လန်းမှုကို
ပေးစွမ်းနိုင် သည့် ကဗျာ ပရိယာယ် မျိုးသာဖြစ်ကြောင်း
လေ့လာ တွေ့ရှိရ ပါသည်။

၂.၂ ။ **တောင်ငူခေတ်ပန်းဘွဲ့ကဗျာများ**

တောင်ငူခေတ်၌ ရတုကဗျာ အများဆုံး ရေးဖွဲ့
သူအဖြစ် နဝဒေးကြီးကို သတ်မှတ်ခဲ့ကြသည်။ စာဆို

နတ်ရှင်နောင် မှာမူ စကားလုံးအသုံးအနှုန်း နုနယ်ဆန်းကြယ်၍ ရတုဘုရင်၊ ရတုတံခွန်စိုက်သူဟု ပညာရှင်တို့ သတ်မှတ်ခဲ့ကြသည်။ ရတုစာဆို (၂)ဦးလုံး မိမိတို့ ရတုများ၌ ပန်းကလေးများကို ပရိယာယ်ဆင်ရေးဖွဲ့ခဲ့ကြသည်။ စာဆိုနဝဒေးကြီး၏ ရတုများ တွင် ပဟေဠိဖြင့် ပန်းကလေးများကို ပရိယာယ်သဘောရေးဖွဲ့သည်။ ပဟေဠိဖြင့်ရေးဖွဲ့ရာ၌ စကားလုံးသတ်ပုံ၊ စကားလုံးအသုံးအနှုန်းတို့နှင့် ရေးဖွဲ့သည်များရှိသကဲ့သို့ ပန်းကလေး၏ ပုံပန်းသဏ္ဍာန်၊ အရောင်အဆင်းတို့ကိုပြကာ ရေးဖွဲ့သည်လည်း ရှိပါသည်။

စာဆိုနဝဒေးကြီး၏ “ နွေဦးကသည် ” ချီ ပုသိမ် - ငါးမျက်နှာ ဘုရားတိုင်ရတု၌ တိုင်တည်လျှောက်ထားသော ငါးမျက်နှာဘုရား၏ဘုန်းတော်ကို စကားလုံးသတ်ပုံ၊ စကားလုံး အသုံးအနှုန်းများဖြင့် ရေးဖွဲ့ထားသည်။ ထို့ပြင် ချစ်သူ မိန်းကလေးကို မတွေ့ရသည်မှာ ကြာမြင့်လှပြီဖြစ်၍ လွမ်းဆွတ်တမ်းတကြောင်း၊ မိမိနှစ်သက်ရာ ပန်းကလေးများကို ရွေး၍ ချစ်သူမိန်းကလေး ဦးထိပ်၌ ဆင်မြန်းပေးလိုကြောင်း ရေးဖွဲ့ရာ ဒုတိယပိုဒ်၌ ပန်းကလေးကို ပဟေဠိဖြင့်

မလျှင်အစ၊ ရလည်းခွေရစ်၊ အသစ်တခါ၊ တမှာတမူ၊
တမ်းခွန်ထူ၍၊ အတူမကွေ၊ သဝေသေးသေး၊ လရေးပီမူ၊
ဗိန္နုနှစ်ဖြာ၊ မကွာအတူ၊ ပကူသွယ်ညွတ်၊ နလျှင်သတ်၍၊
တလတ်ဗိန္နု၊ နှစ်ဖြာပြုလျက်၊ ဆွတ်နုလွလွ၊
ပန်းဇောတကို ဟူ၍ တွေ့ရပါသည်။

စာဆိုဖွဲ့လိုသော ပန်းကလေး၏ ပဟေဠိကို အဓိပ္ပာယ်ဖော်လျှင် “ မြတ်လေးပန်း ” ဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ ထို့ပြင် “ ပတ်စက်ဝန်းလည် ” ချီ မိုးတောရတု တွင်လည်း မိုးရာသီတွင် ပွင့်လန်းသော ပန်းကလေးကို

ဝတ်ရည်မွန်းကြည်၊ ညွာမြရည်နှင့်၊ ရိုးရှည်မြတ်၊
ချပ်ရံပုလဲ၊ ရဲရဲလှုပ်လှုပ်၊ သပ်သပ်ပျံ့ရှား၊
ရေးငြားရလျှင်၊ စလည်းဆင်မှ၊ ပတွင် ယသတ်၊
ဖြူဆွတ်ဆွတ်ကို

ဟုရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ ပန်းကလေး၏ ပဟေဠိအသုံးကို အဓိပ္ပာယ်ဖော်လျှင် “ စံပယ် ” ဟူ၍ ဖြစ်ပါသည်။

ဤပန်းဘွဲ့၌ ပန်းကလေး၏ ပုံပန်းသဏ္ဍာန်နှင့် စာလုံးပေါင်း သတ်ပုံနှစ်ခုရော၍ ပဟေဠိဆင်ရေးဖွဲ့ထားသည်။ ပန်းကလေးသည် ဝတ်ရည်ရနံ့

သင်းပျံ့ကြိုင်လှိုင် သော၊ စိမ်းမြသောအညှာ ရိုးတံတို့ရှိပြီး ပုလဲသဖွယ် ဖြူ ဆွတ်သော ပွင့်ဖတ်တို့ ပါရှိ သောကြောင့် စံပယ်ပန်း ကလေးဖြစ်ကြောင်း သိသာလာစေပါသည်။ စံပယ်ပန်း ကလေးဖြစ်ကြောင်း ပေါ်လွင်စေရန် စာလုံးပေါင်းသတ်ပုံ ပဟေဠိဖြင့်လည်း ဖွဲ့ပြထားပါသည်။

စာဆိုနဝဒေးကြီးသည် ရတုပုဒ်ရေပေါင်းများစွာ ရေးဖွဲ့ခဲ့သည့်အားလျော်စွာ ကဗျာတွင်း၌ ပန်းမျိုးစုံကို လည်း ထည့်သွင်းရေးဖွဲ့ခဲ့သည်။ ပန်းများကို လှပစွာ ပွင့်ဖူးနေပုံ၊ ရာသီသဘာဝအရပွင့်လန်းပုံ၊ အရောင်အဆင်း၊ ပုံပန်းသဏ္ဍာန်တို့ကို အဖွဲ့အမျိုးမျိုးဖြင့် ဖော်ပြထားသည်။ စကားလုံးအသုံးအနှုန်း၊ စာလုံးပေါင်းသတ်ပုံတို့ဖြင့် ရေးဖွဲ့ သကဲ့သို့ ပန်းကလေး၏ အရောင်အဆင်း၊ ပုံပန်းသဏ္ဍာန်ကို ပဟေဠိဆင်ရေးဖွဲ့သည်။

“ မြစ်ရတုလျှင် ” ချီ စစ်ရတု၏တတိယပိုဒ်တွင် တပို့တွဲ၊ တပေါင်း ရာသီသဘာဝအလှများကို ဖွဲ့ပြခဲ့သည်။ ထိုရာသီ၌ ပွင့်လန်းသောပန်းသည်
ရွှေသားနီမြန်း၊ ရဟန်းနှင့်ဆင်၊ မာတင်ပေါက်ကြီး၊
တည်တစီးနှင့်၊ တသီးဦးထုပ်၊ တရုပ်မြင်းက၊
ကျေးသူဝနှင့်၊ ဇော်တင့်ဖူး၊ လှော်ကားဦးသို့၊
တထူးထွေလာ၊ ပန်းတကာတွင်၊ နှိုင်းရာမတူ၊ ခိုင်မဉ္ဇူကို
ဟူ၍ ဖွဲ့ဆိုထားပါသည်။

စာဆိုက မိမိဆိုလိုသော ပန်းကလေး၏ အရောင် အဆင်းကို ရဟန်းတို့၏ သင်္ကန်းနီမြန်းသော အရောင် နှင့် လည်းကောင်း၊ ဝတ်ဆံမှာ အစွယ်တစ်ချောင်း တည်းရှိ သော တည်ဆင်နှင့်လည်းကောင်း၊ ပွင့်ချပ်ပွင့်လွှာ တို့မှာ ရှမ်းကြီး ဆောင်းသော ဦးထုပ်နှင့် လည်းကောင်း၊ တရုတ် မြင်းကနှင့်လည်းကောင်း တူသည် ဟူ၍ဆိုထားသည်။ အဖူးနီကောက်ကောက်မှာ ကြက်တူရွေးနှုတ်သီး၊ လှော် ကားဦးပိုင်းတို့နှင့် တူပြီး အရောင်အသွေးမှာ မဏိဇောတ ပတ္တမြား ကဲ့သို့ပင် ဖြစ်ကြောင်းပြဆိုထားသည်။ စာဆိုသိ ရှိစေ လိုသော ပန်းကလေး၏ အရောင်အသွေး၊ ပုံပန်းသဏ္ဍာန်တို့ကိုကြည့်လျှင် “ ပေါက်ပန်း ” ဖြစ်သည်ဟု ပညာရှင်တို့ ဖော်ထုတ်ခဲ့ကြသည်။

စာဆိုကိုယ်တိုင် “ ဆောင်းရက်လစုံ ” ချီ စူဠာမုနိ ဘုရားတိုင်ရတုတွင် ပေါက်ပန်းကို

ရှမ်းမင်းအုပ်ထုပ်၊ ကျေးနှုတ်နှိုင်းတူ၊ ဦးရုတီ၊
ဖြူလည်းဖြူနု၊ စုလည်း စုတု၊ ငုံလည်းငုံရင့်၊
ပွင့်လည်းပွင့်လျက်၊ ခါသင့်ရာသီ၊ လိုက်ကြည့်၍၊
သရဖီဝိတောက်၊ ပေါက်လည်အပြီ၊ တွေးတွေးနီမှု

ဟူ၍ဖော်ပြဖွဲ့ဆိုထားပါသည်။

စာဆိုတို့သည် တောတောင်ရေမြေတစ်ခွင် လှည့်လည် သွားလာနေရသောကြောင့် သဘာဝအလှတရားများကိုသတိပြုမိလာကြသည်။ သဘာဝအလှတရား၌ ပန်းကလေးများလည်း ပါဝင်သည်ဖြစ်ရာ ပန်းကလေးများ၏ နူးညံ့သိမ်မွေ့ လှပမှုများကို အာရုံစူးစိုက်မိပေလိမ့်မည်။ မိမိအာရုံရှိရာ ပန်းကလေးများကို စာဖတ်သူ၌လည်း သိရှိခံစားစေလိုသည်။ ထို့ကြောင့် ပန်းကလေးများကို ကဗျာအတွင်းထည့်သွင်းဖွဲ့ဆို ခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ သို့သော်လည်း ပန်းကို တိုက်ရိုက် ဖွဲ့ဆိုမှုများသည် ရိုးရှင်းသည်ဟု ယူဆခဲ့ဟန်ရှိသည်။ စာဖတ်သူကို အတွေးပေးလိုသော သဘောရှိသောကြောင့် မိမိ မြင်ခဲ့ရသောပန်းကလေး၏အရောင်အသွေး၊ ပုံပန်းသဏ္ဍာန်များကို အခြားနီးစပ်ရာ အရောင်အသွေး၊ ပုံပန်းသဏ္ဍာန်ဆင်တူမှုများဖြင့်လည်း ပဟေဠိသဘောဆောင် ရေးဖွဲ့ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထို့ပြင်စကားလုံး အသုံးအနှုန်းဖြင့်လည်း ပဟေဠိ သဘောရေးဖွဲ့ခဲ့ကြသည်။ ထိုသို့ ပဟေဠိဆင်ရေးဖွဲ့ခြင်းသည် စာဆို ဆိုလိုသော အကြောင်းအရာ ကို တိုက်ရိုက်မသိရဘဲ စာဖတ်သူ၏ ဉာဏ်ကို ကွန့်မြူး စေသည်။ ပဟေဠိကို အဖြေညှိရသောအခါ စာဖတ်သူ၏ စိတ်ဝယ် ကျေနပ်ခြင်း၊ ကြည်နူးနှစ်သက်ခြင်းတို့ကို လည်း ခံစားရရှိစေပါသည်။ ဤသည်ပင် စာဆိုတို့၏ အပြောတတ်ခြင်း၊ အပြင်အဆင်တတ်ခြင်း ဟူသော ကဗျာပရိယာယ်တစ်ရပ်ဟုလည်း ဆိုနိုင်ပါသည်။

ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်

ကဗျာပရိယာယ်ဖြင့် ကဗျာကို ဖန်တီးရေးဖွဲ့သော အခါသဘာဝအလှတရားများကိုလည်းထည့်သွင်းရေးဖွဲ့ကြသည်။ သဘာဝအလှတရားထဲ၌ပါဝင်သော “ ပန်းကလေး”များဖြင့်လည်း ရေးဖွဲ့ကြသည်။ ထိုသို့ ပန်းများဖြင့် ပရိယာယ်ဆင်ရေးဖွဲ့ရာ၌ “ပဟေဠိ” ဖြင့် ရေးဖွဲ့ခြင်း

လည်းပါဝင်သည်။ စာဆို ဆိုလိုသော အချက်ကို ပန်းကလေးဖြင့် ပဟေဠိပြုရေးဖွဲ့ခဲ့ကြသည်ကို လေ့လာတင်ပြခဲ့ပါသည်။ ပန်းပဟေဠိအဖွဲ့များကို ဖတ်ရှုလေ့လာ ရသောအခါ စာဆို၏ ဗဟုသုတ များပြားမှုကို တွေ့ရှိ ရသည်။ စာဆို၏ ဗဟုသုတ မှတစ်ဆင့် စာဖတ်သူ၌လည်း ဗဟုသုတများရရှိပါသည်။ “ပဟေဠိ”ကို ပေါ်လွင်အောင် အဖြေညှိရသောအခါ အခြားစာပေဆိုင်ရာများကို လေ့ လာဖတ်ရှုရ၍ အသိပညာများတိုးပွားလာစေပါသည်။ ထို့ပြင် “ ပဟေဠိ”ကို အဖြေညှိ၍ ရရှိလာသော ကြည်နူး ပျော်ရွှင်ခြင်း၊ နှစ်သက်ခြင်းရသများကိုလည်း ခံစားရရှိ လာစေပါသည်။ ဤသည်မှာ စာဆိုပရိယာယ်၊ ကဗျာ ပရိယာယ်အစွမ်းကြောင့်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

ပဟေဠိဖြင့်ဖွဲ့သော ကဗျာပရိယာယ်တစ်မျိုးကို စာပေ ခေတ်အားဖြင့် အင်းဝခေတ်နှင့် တောင်ငူခေတ်စာပေများတွင်သာ အတတ်ပညာတစ်မျိုးအဖြစ် ထင်ထင် ရှားရှား တွေ့ရှိရသည်။ စာပေ အမျိုးအစားအားဖြင့်မူ ပျို့နှင့်ရတု ကဗျာအဖွဲ့အနွဲ့များတွင် စိတ်ကူးဉာဏ် ကွန့်မြူးကာ ဖန်တီးဖွဲ့ဆိုလေ့ရှိကြောင်း တွေ့ရသည်။ အထူးသဖြင့် တောင်ငူခေတ်ရတုများတွင် အခြားခေတ် စာပေများထက် များများစားစား တွေ့နိုင်ပါသည်။ အရည် အသွေးအားဖြင့်မူ ပဟေဠိအဖွဲ့တိုင်းသည် သက်ဆိုင်ရာ အကြောင်းအရာ၊ ကဗျာအမျိုးအစား အလိုက် ဆိုလိုချက် ကို ထိမိပေါ်လွင်မှုရှိ၍ စိတ်ဝင်စားမှုအားကောင်းလာစေ နိုင်စွမ်းရှိကြောင်း တွေ့ရပါသည်။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

- စိုးသွေးဦး။ (၁၉၉၈)။ ခေတ်သစ်အင်္ဂလိပ်-မြန်မာအဘိဓာန်။ ရန်ကုန်၊ ရွှေကံ့ကော်ပိုနိုက်တိုက်။
- တင်၊ ဦး။ (၁၉၆၉)။ ကဗျာဗန္ဓုသာရကျမ်း။ ရန်ကုန်၊ လယ်တီမဏ္ဍိုင်ပုံနှိပ်တိုက်။
- နဝဒေး။ (၁၉၆၆)။ နဝဒေးရတုပေါင်းချုပ်(စ-ကြိမ်)။ ရန်ကုန်၊ ဟံသာဝတီပုံနှိပ်တိုက်။
- မြန်မာစာအဖွဲ့ ။ (၁၉၉၁)။ မြန်မာအဘိဓာန်။ ရန်ကုန်၊ ဖိုတိုလစ်သိုပုံနှိပ်စက်။

လက်ဝဲနော်ရထာ။(၁၉၆၆)။ စာဆိုတော်များရတုပေါင်းချုပ်။

ရန်ကုန်၊ ဟံသာဝတီပုံနှိပ်တိုက်။